

Metsäharjaetana

Trädsnigel

Lehmannia marginata

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Metsäharjaetana on harjaetanoihin kuuluva laji. Sen pituus voi olla pitkäksi ojentuneena 7–8 cm. Väritys on yleensä vaaleahkon ruskea – harmaa. Kilven sivuilla voi olla tummat, lyyrämaisen muotoiset pitkittäisjuovat. Hengitysaukko sijaitsee alhaalla, kilven oikean laidan takaosassa. Takaruumiin selkäpuolella on heikko, joskus vaaleana erottuva selkäharja, joka täysikasvuissa ulottuu kapeasta häntäpäästä melkein kilpeen asti, nuorilla se on lyhyempi. Alapuoli ja alareunan sauma ovat vaalean yksivärisen harmaita, ja lima on kirkkaan läpikuultavaa ja vetistä. Nuoret yksilöt voivat olla punaruskeita, ja niillä voi olla selvemmät tummat kylki-juovat.

Lajin voi sekoittaa suunnilleen samankokoiseen, yleiseen metsäetanaan, jolla ei ole selkäharjaa ja jonka lima on häiritynä oranssia. Lisäksi metsäetanan hengitysaukko sijaitsee kilven keskilinjan etupuolella, ei takana kuten metsäharjaetana. Metsäharjaetanaa tanakamman ukkoetanan selkäharjanne on selvästi voimakkaampi. Ukkoetana on yleensä musta- tai harmaavoittoinen väriltään, harvemmin ruskea. Ukkoetanan alapuoli on pitkittäisen mustavalkoraidallinen.

Elinympäristö ja levinneisyys

Metsäharjaetana on Lounais- ja Etelä-Suomeen painottuva laji, josta on harvakseltaan havaintoja Jyväskylän korkeudelle asti. Metsäharjaetana elää monenlaisissa luonnonmetseissä, mutta se suosii lehtoja. Sitä tavataan myös kuusivaltaisissa rehevissä vanhoissa sekametsissä, joissa on sammaleisia, rosokaarnaisia puita ja maapuita. Laji on arka ja vetäytyy häiritäessä helposti pitkäksi aikaa lyhyeksi ja liikukumattomaksi. Se ei viihdy avoimissa ympäristöissä eikä esiinny joukoittain.

Kostealla säällä metsäharjaetana saattaa kiipeillä puiden rungoilla tai piileskelee koloissa, lahoavien lehtipuiden kaaran alla tai oksien tms. suojissa. Metsäharjaetana syö leviä ja jäkäliä, ja etenkin syksyllä sen voi nähdä syömässä sieniä.

Nykytila ja uhkatekijät

Metsäharjaetanan esiintymiä tunnetaan nykyisellään joitakin kymmeniä. Lajia uhkaa vanhojen sekametsien hakkuut ja vanhojen lehtipuiden ja lahopuiden väheneminen.

Hoitosuositukset

Metsiin tulee jättää suuria lehtipuita ja lahoavia maapuita sekä pitää huolta lehtipuujuatkumosta. Lehtojen liiallista kuusettumista tulee estää metsäharjaetanallem sopivissa elinympäristöissä.

Lähteet

Koivunen, A., Malinen P., Ormio, H., Terhivuo, J. ja Valovirta, I. 2014. Suomen kotilot ja etanat. Opas maanilviäisten maailmaan. Hyönteistarkvike TIBIALE Oy. 376 s.

Lajitietokeskus 2021. Metsäharjaetana - *Lehmannia marginata* | Yleiskuvauus | Suomen Lajitietokeskus

Trädsnigel - Artbestämning från SLU Artdatabanken (artfakta.se)

Kuvat: Katriina Könönen